

Thematic and Contextual Analysis of the Experience of Love During Adolescence: A Systematic Review

Arezoo Ghafoori¹ , Mohammadmahdi Shariat Bagheri^{2*} , keyvan Salehi³

- 1) Ph. D. in Educational Psychology, Department of Clinical-Educational Psychology, CT.C., Islamic Azad University, Tehran, Iran
- 2) Assistant Professor, Department of Clinical-Education Psychology, CT.C., Islamic Azad University, Tehran, Iran
- 3) Associate professor, Department of Methods, Educational Planning, and Curriculum, faculty of Psychology and Education, University of Tehran, Tehran, Iran

Received: 02/11/2025 Revised: 05/16/2025 Approved: 07/09/2025

Abstract

Background: Love is a phenomenon that some adolescents encounter. Conceptualized as a multifaceted construct, it possesses undeniable significance for humans and has drawn increasing scholarly attention in recent decades.

Aim: The aim of this study is to conduct a systematic review of both the latent and manifest themes related to the experience of love during adolescence.

Method: Employing a systematic review approach, this study examined published articles addressing the phenomenon of adolescent love, sourced from both national and international journals. Databases and search engines such as ScienceDirect, Ensani, Magiran, SID, and Google Scholar were utilized to identify relevant literature published from the year 2000 onward. Keywords included adolescent love, romantic relationships in adolescence, and their Persian equivalents. Ultimately, 14 relevant and non-duplicate articles were identified and included in the study. The review process was conducted in accordance with the PRISMA statement. To analyze the selected documents, Altheide's qualitative content analysis strategy was applied.

Results: Adolescent love was categorized into two domains: intrapersonal themes (personal experiences, emotional changes, preferences, and perspectives on love) and external themes (love myths, likelihood of romantic success, family roles, parent-child relationships, and environmental influences). Intrapersonal factors such as hormonal changes, impulsivity, and fluctuating emotions foster romantic involvement, but self-control remains critical. Mutual love was reported more among males, while those experiencing Pragma love a practical, gradually maturing form reported greater happiness. Narratives, family environment, and parenting styles strongly shape adolescent love. The review found sexual interactions were not a primary.

Conclusions: The study underscores the importance of raising cultural awareness about adolescent love and highlights the need for educating parents, educators, and adolescents through broader policy interventions. These may include integrating content on adolescent emotional development and romantic experiences into school curricula, and providing guidance on how to approach this complex developmental phenomenon.

Keywords: love, latent and manifest content analysis, adolescence, systematic review, review study

* **Corresponding:** Arezo Ghafoori, a.ghafoori.psy@iauctb.ac.ir

- **Article type:** research article

- **Article APA Reference**

Ghafoori, A., Shariat Bagheri, M., & Salehi, K. (2025). Thematic and contextual analysis of the experience of love during adolescence: A systematic review. *Qualitative Research in Behavioral Sciences*, 4(1), 111-132. <https://doi.org/10.22077/qrebs.2025.8948.1088>

Extended Abstract

Introduction

The phenomenon of adolescent love, as one of the most significant life experiences, manifests in diverse ways across different cultures. In the context of Iranian culture with its rich historical background, enduring values, and recent social transformations adolescent love exhibits unique characteristics. Love is a complex construct of undeniable significance for human beings and has increasingly become a focus of research in recent decades. The capacity to love, in particular, involves the ability to engage in, invest in, and sustain a committed romantic relationship. This capacity is shaped by intricate developmental processes that begin in childhood and evolve throughout adolescence (Fernandes et al., 2024).

Love plays a vital role in promoting healthy human development and is intricately linked to emotional well-being through a variety of psychological and social mechanisms (Bogin, 2023). Moreover, love holds different meanings across cultures. While in many Western societies love is associated with happiness, in some Eastern cultures, such as those of China and Indonesia, it is often linked to mythologizing or sorrow (Karandashev, 2017).

Adolescents face developmental tasks that are fundamental to establishing the foundations of a meaningful life. From Erikson's perspective, adolescence serves as a bridge between childhood and adulthood, involving key developmental issues related to identity formation and laying the groundwork for establishing deep interpersonal connections (Lind, 2022).

One of the existing research gaps lies in the lack of a comprehensive and accurate explanation of the concept of love during adolescence. Clarifying this concept may offer valuable insights for adolescents themselves, as well as for educators, school counselors, and families concerned with guiding the younger generation. The aim of the present study is to conduct a systematic review of both the latent (intrapersonal) and manifest (external/contextual) themes surrounding the experience of love during adolescence. Accordingly, the study seeks to address the following research question: How are the latent and manifest dimensions of the adolescent experience of love analyzed?

Method

Since the study's approach and all elements of the research design are determined based on the research questions (Salehi & Golafshani, 2010), this study employed a systematic review method aimed at analyzing and interpreting the results of prior research addressing the study's central question (Siddaway et al., 2019). Through the systematic review approach, published articles related to the phenomenon of adolescent love were examined across both domestic and international journals indexed in databases such as ScienceDirect, Google Scholar, Ensani.ir, Magiran, & SID. Notably, no temporal restrictions were applied for article selection.

Inclusion criteria were: studies addressing issues related to adolescent love, articles written in Persian or English, published in journals, and with accessible full texts. Exclusion criteria included articles published in languages other than Persian or English, books, and dissertations. The search for Persian-language articles utilized keywords such as love in adolescence, romantic relationships in adolescence, and interactions with the opposite sex in adolescence. For English-language databases, keywords included love in adolescence, romantic relationships in adolescence, and love in students.

A total of 90 articles were retrieved during the initial search. After screening article titles, 30 articles were selected for further review. These were then evaluated more thoroughly through abstract analysis, ultimately resulting in 14 relevant and non-duplicate articles being included in the study.

To analyze the selected documents, Altheide's (1996) qualitative content analysis strategy was utilized. This method is regarded as one of the most suitable approaches for examining and analyzing written documents, whereby content is systematically analyzed and the intended concepts are extracted from the texts (Wach, 2013).

Results

14 selected articles were examined in this study. The issues discussed regarding the phenomenon of adolescent love were categorized into two main thematic groups: latent themes, including intrapersonal effects, cyclical experiences (repeated emotional changes), adolescents' preferences in romantic relationships, and differences in attitudes toward love; and manifest themes, including the influence of love myths, the likelihood of experiencing successful (mutual) love, the role of family, developmental trajectories of parent-child relationships, the impact of environmental interactions, and effects on future relationships. The sub-indicators, indicators, and extracted factors related to the phenomenon of adolescent love are presented in Table 1.

Table 1: Sub-indicators, indicators, and factors extracted in the phenomenon of love during adolescence

Factors	Indicators	Sub-Indicators
Psychological affairs	Intrapersonal Effects	Psychological Aspects (Latent Themes)
Intrapsychic		
Love shock		
Aggression		
Impulsivity		
Heartbreak		
Personal control		
Stress control		
Relationship instability	Cyclical Experience	
Fluidity of romantic experiences		
Heterogeneity of romantic experiences		
Rapid developmental changes		
Hormonal changes	Adolescents' Preferences in Romantic Relationships	
Greater tendency toward non-sexual behaviors		
Lesser tendency toward sexual behaviors		
Greater importance of passionate love		
Lesser importance of playful love	Differences in Attitudes Toward Love	
Positive correlation between pragma love and happiness		
Unhealthy relationships		
Increased partner expectations	Influence of Love Myths	
Unawareness of harmful behaviors		
Creation of gender inequality		
Mental desire for beloved	Likelihood of Successful (Mutual) Love	
Unawareness of beloved's feelings		
Differences in experiencing unrequited love		
Parents' education	Family Influence	
Parent-adolescent relationship		
Mother's education		
Two-parent families		

Continue Table 1: Sub-indicators, indicators, and factors extracted in the phenomenon of love during adolescence

Factors	Indicators	Sub-Indicators
Family values	Family Influence	
Conflict		
Negative		
Negative-distanced	Developmental Trajectories of Parent-Child Relationships	
Early mother-adolescent relationships		
Distant father-adolescent relationships		Manifest Themes
School environment	Environmental Interaction Influence	
Community		
Future functioning		
Physical, psychological, and social reconstruction	Impact on Future Relationships	
Transitional status		

1/1. Cyclical Experience (Continuous Changes): When an individual falls in love, serotonin levels decrease, leading to increased anxiety and obsessive thoughts. During adolescence, relationship instability rather than romantic conflict itself is associated with elevated levels of both sadness and happiness. Romantic experiences in adolescence are more fluid and heterogeneous than at any other stage of life (Tienda et al., 2023). Due to rapid developmental and hormonal changes, adolescents may quickly perceive themselves as being in love, and emotional fluctuations during this period are considered normal.

1/2. Probability of Experiencing Successful (Mutual) Love: Unrequited love is characterized by a subjective desire for the beloved, wherein the lover believes based on their thoughts and assumptions that the beloved reciprocates their feelings, while in reality, the lover is unaware of the beloved's true emotions. Research indicates that although the prevalence of mutual love increases for both males and females from childhood through ages 16 to 20, males experience a higher frequency of mutual love during the 16 to 20 age range compared to other age periods. Additionally, reports of unsuccessful love are more commonly documented among females aged 16 to 20 (Hill et al., 1997).

Discussion

Although concerns about the potential for sexual deviation among adolescents have long existed among adults (Faghihi Moghadas et al., 2019), a systematic review has shown that sexual interactions are not a priority for adolescents in romantic relationships. This finding may offer implicit guidance for educators and parents in supporting adolescents who experience these phenomena. The developmental significance of romantic relationships depends on behavioral, cognitive, and emotional processes, individual characteristics of adolescents (such as age, attachment styles, sensitivity to rejection, and gender), and the contexts in which these relationships occur (Furman & Collins, 2008; Furman & Shaffer, 2003).

Findings demonstrate a statistically significant association between adolescents' romantic experiences and multiple aspects of personal development, including identity formation, adaptation to changes in family relationships, strengthening harmonious peer relationships, academic success (or failure), career outlook, and the development of sexual desires (regardless of the level of sexual activity) (Furman & Collins, 2008; Furman & Shaffer, 2003). Moreover, the nature and quality of romantic experiences are linked to self-esteem, self-confidence, and social competence (Zimmer-Gembeck et al., 2001, 2004).

Conclusion

Although themes such as hormonal changes, impulsivity, and the cyclical fluctuations experienced by adolescents can provide a basis for the emergence of romantic relationships during adolescence, a sense of personal control over behaviors serves as a strong factor in adolescent self-regulation. Additionally, the prevalence of mutual love is higher among adolescent males compared to females.

Limitations

Due to the limited sampling inherent in qualitative research, books and theses were not included in this study; therefore, the possibility of bias cannot be ruled out.

Future Studies

It is recommended that various dimensions of love during adolescence be explored qualitatively within the domestic context. Following the extraction of themes and the formulation of hypotheses, quantitative studies should also be conducted to further validate the findings.

تحلیل درون‌مایه و برون‌مایه تجربه عشق در دوران نوجوانی: مروری نظام‌مند

آرزو غفوری^۱، محمد مهدی شریعت باقری^{۲*}، کیوان صالحی^۳

(۱) دکتری روان‌شناسی تربیتی، گروه روان‌شناسی بالینی- تربیتی، واحد تهران مرکزی، دانشگاه آزاد اسلامی تهران

(۲) استادیار، گروه روان‌شناسی بالینی- تربیتی، واحد تهران مرکزی، دانشگاه آزاد اسلامی تهران

(۳) دانشیار، گروه روش‌ها و برنامه‌ریزی آموزشی و درسی، دانشکده روان‌شناسی و علوم تربیتی، دانشگاه تهران

دریافت: ۱۴۰۳/۱۱/۲۵ تجدیدنظر: ۱۴۰۴/۰۲/۲۶ پذیرش: ۱۴۰۴/۰۴/۱۸

چکیده

زمینه: عشق پدیده‌ای است که برخی نوجوانان آن را تجربه می‌کنند؛ این سازه پیچیده از اهمیت انکارناپذیری در زندگی انسان برخوردار است و طی دهه‌های اخیر توجه بسیاری از پژوهشگران به خود جلب کرده است.

هدف: هدف پژوهش حاضر، مرور نظام‌مند تحلیل درون‌مایه و برون‌مایه تجربه عشق در دوران نوجوانی بود.

روش: این پژوهش با استفاده از روش مرور نظام‌مند انجام شد، مقالات چاپ شده در زمینه عشق در دوران نوجوانی، در مجلات داخلی و خارجی که در بازه زمانی سال ۲۰۰۰ به بعد در پایگاه‌های Science Direct, Ensani, Magiran, SID و موتور جستجو Google Scholar جستجو گردید، کلید واژه‌هایی نظیر عشق دوران نوجوانی، روابط رمانتیک در دوران نوجوانی، Adolescent love، Adolescent romantic relationships مورد استفاده قرار گرفت و نهایتاً ۱۴ مقاله مرتبط و غیرتکراری شناسایی و وارد پژوهش شدند. فرآیند انتخاب و ارزیابی مقالات مطابق بیانیه PRISMA انجام شد. و تحلیل اسناد منتخب براساس راهبرد تحلیل محتوای اولزاید صورت گرفت.

یافته‌ها: مرور نظام‌مند نشان داد که پدیده عشق در نوجوانی در دو دسته کلی قابل تبیین است: درون‌مایه شامل تأثیرات درون‌فردی، تجربه تغییرات پی‌درپی، ترجیحات نوجوانان در روابط عاشقانه و تفاوت‌ها در نگرش به عشق؛ برون‌مایه شامل تأثیر افسانه‌های عشق، احتمال تجربه عشق موفق، تأثیر خانواده، مسیرهای رشد روابط والد-فرزندی، تأثیر ارتباط با محیط و اثرگذاری بر روابط آینده‌دستی شدند. نتایج حاکی از آن است که درون‌مایه مانند تغییرات هورمونی، میزان تکانشگری، تغییرات پی‌درپی نوجوانان، می‌تواند زمینه‌ساز بروز روابط عاشقانه در نوجوانان باشد، اما احساس کنترل شخصی بر رفتارها، عاملی قوی در خودمدریتی نوجوانان است. میزان عشق دوسویه در نوجوانان پسر بیشتر از دختران است. نوجوانان درگیر در عشق پراگما که به مرور به تکامل می‌رسد، نسبت به بقیه انواع عشق، شادکامی بیشتری را تجربه می‌کنند. داستان‌های عاشقانه، محیط اجتماعی از جمله خانواده، شکل روابط والدگری بر پدیده عشق در دوران نوجوانی موثرند. مرور سیستماتیک نشان داد، در روابط عاشقانه نوجوانان، ارتباطات جنسی در اولویت قرار ندارد.

نتیجه‌گیری: فرهنگ‌سازی درباره توجه به پدیده عشق در دوره نوجوانی و آگاه‌سازی والدین، مربیان و نوجوانان، از طریق سیاست‌گذاری‌های کلان در کتاب‌های درسی نوجوانان و آموزش نحوه مواجهه با این پدیده، از پیشنهادهای پایانی پژوهش حاضر است.

کلید واژه‌ها: عشق، تحلیل درون‌مایه و برون‌مایه، دوران نوجوانی، مرور نظام‌مند، مطالعه مروری

* نویسنده مسئول مکاتبه: آرزو غفوری، a.ghafoori.psy@iauctb.ac.ir

- نوع مقاله: مروری

- ارجاع APA مقاله

غفوری، آرزو؛ شریعت باقری، محمد مهدی و صالحی، کیوان (۱۴۰۴). تحلیل درون‌مایه و برون‌مایه تجربه عشق در دوران نوجوانی: مروری نظام‌مند. پژوهش‌های کیفی در علوم رفتاری، ۴(۱)، ۱۱۱-۱۳۲.
<https://doi.org/10.22077/qrebs.2025.8948.1088>

غفوری، آ.، شریعت باقری، م. و صالحی، ک. (۱۴۰۴). تحلیل درون‌مایه و برون‌مایه تجربه عشق در دوران نوجوانی: مروری نظام‌مند. پژوهش‌های کیفی در علوم رفتاری، ۴(۱)، ۱۱۱-۱۳۲.
<https://doi.org/10.22077/qrebs.2025.8948.1088>

مقدمه

نوجوانان در این دوره از زندگی با موضوعات رشدی مهمی مواجه می‌شوند که نقش اساسی در ایجاد بنیان زندگی آینده آنان دارند. از دیدگاه اریکسون، نوجوانی مرحله‌ای گذار میان کودکی و بزرگسالی است که با موضوعات رشدی مرتبط با کشف هویت و زمینه‌سازی برای ایجاد ارتباط عمیق با دیگران اهمیت دارد (Lind, 2022). این دوره، مرحله‌ای حساس و مهم از چرخه زندگی فردی به شمار می‌آید که در آن نوجوان، تغییرات همه‌جانبه جسمانی، شناختی، اخلاقی و رفتاری را تجربه می‌کند (Qamari, 2009). تغییرات هورمونی، تکامل اندام‌های جنسی و دگرگونی‌های ظاهری، شرایط ویژه‌ای را رقم می‌زند که افزایش حساسیت و آسیب‌پذیری نوجوان را به دنبال دارد (Moradi & Chalak, 2021).

در این بستر رشدی، عشق به‌عنوان پدیده‌ای است که برخی نوجوانان آن را تجربه می‌کنند. عشق در دوران نوجوانی، نه تنها یکی از مهم‌ترین رویدادهای زندگی به شمار می‌رود، بلکه در فرهنگ‌های مختلف با جلوه‌های متنوعی بروز می‌یابد. در فرهنگ ایران، با توجه به تاریخ غنی، ارزش‌های دیرین و تحولات اجتماعی اخیر، عشق نوجوانی ویژگی‌های منحصر به فردی دارد. عشق پدیده‌ای پیچیده است که اهمیت آن برای زندگی انسان غیرقابل انکار بوده و طی دهه‌های اخیر به‌طور فزاینده‌ای مورد توجه پژوهشگران قرار گرفته است. ظرفیت دوست داشتن، ورود به روابط عاشقانه متعهد، ظرفیت مشارکت و سرمایه‌گذاری، حاصل فرآیندهای رشد پیچیده‌ای است که از دوران کودکی آغاز شده و در جریان رشد فردی تداوم یافته و تکامل می‌یابد (Fernandes et al., 2024).

عشق یکی از عوامل حیاتی در ارتقای رشد انسان سالم به شمار می‌رود و از طریق سازوکارهای پیچیده‌ای به حمایت از بهزیستی عاطفی کمک می‌کند (Bogin, 2023). با این حال، مفهوم عشق در فرهنگ‌های مختلف معنایی متفاوتی دارد؛ به‌گونه‌ای که در کشورهای غربی عشق را با شادی مرتبط می‌دانند، در حالی که در برخی از کشورهای شرقی مانند چین و اندونزی، عشق را با اسطوره‌پردازی یا غم و اندوه همراه می‌دانند (Karandashev, 2017). با گذر کودکان از دوران کودکی به نوجوانی، آنان به کشف هویت و جایگاه خود در جهان می‌پردازند؛ چرا که در این مرحله ارتباطاتی مستقلی از ساختار خانواده شکل می‌دهند (Lourenço, 2016). این ارتباطات تأثیرات عمیقی بر پیامدهای اجتماعی، سلامت روانی و پیشرفت آینده نوجوانان دارد (Rose et al., 2022).

از منظر نظریه‌های روان‌شناختی، Lee (1997) عشق را پدیده‌ای واحد نمی‌داند، بلکه وجودی است که باید بر اساس «سبک» عشق فرد درک شود. او شش سبک عشق را معرفی کرده است: Eros (عشق پُر شور)، Ludus (عشق بازی)، Storge (عشق دوستی)، Pragma (عشق منطقی)، «فهرست خرید»، Mania (عشق وابسته)، و Agape (عشق همه‌جانبه و فداکار). همچنین بر اساس نظریه مثلی عشق (Sternberg, 1986)، عشق ترکیبی از سه مؤلفه اساسی است: صمیمیت، اشتیاق و تعهد. ترکیب این مؤلفه‌ها هشت نوع مختلف عشق را به وجود می‌آورد، از جمله: فقدان عشق، دوست داشتن، عشق شیدایی، عشق تهی، عشق رمانتیک، عشق مصاحبتی، عشق ابلهانه، عشق تمام و کمال (Sternberg, 1986).

از سوی دیگر، نظریه دلبستگی Bowlby (1970)، عشق و دلبستگی از نیازهای فطری کودک است. براساس این نظریه، نوزاد انسان به‌طور فطری به مراقب اصلی خود (مادر یا مراقب جانشین او) دلبسته می‌شود. در نتیجه، عشق‌ورزی، نیازی گریزناپذیر است و اگر ارضا نشود به مرگ می‌انجامد. نظریه دلبستگی بیان می‌کند که دلبستگی پیوندی جهان شمول است و در همه انسان‌ها وجود دارد. بالبی معتقد است که یک شخص برای رشد سالم نیاز به پیوند عاطفی دارد و احساس امنیت در کودک پایه‌ای برای سلامت روانی فرد است. در بزرگسالی نیز سه سبک دلبستگی ایمن، اجتنابی و دوسوگرا شناسایی شده است. طرفداران این نظریه معتقدند به احتمال زیاد سبک دلبستگی کودک تا بزرگسالی ادامه دارد و در روابط بزرگسالی فرد منعکس می‌گردد (Das & Rao, 2022).

در دوران نوجوانی، عشق رمانتیک در مراحل اولیه با حالت هیپومانیک قابل مقایسه است، این وضعیت در تغییر الگوهای خواب، خلق و خو و عملکرد روزانه، نوجوانان انعکاس می‌یابد (Brand et al., 2007). از سوی دیگر، هنگامی که یک رابطه عاطفی شکل می‌گیرد، تجربه حاصل از آن ردی در حافظه مغزی به جا می‌گذارد و بخشی از حافظه زندگی‌نامه‌ای فرد می‌شود. با توجه به کارکردهای آینده این خاطرات توجه به پدیده عشق در نوجوانی اهمیت ویژه‌ای دارد؛ چرا که اثر آن تا پایان عمر در حافظه باقی می‌ماند (Ugalde et al., 2022)، بنابراین تجربیات عاشقانه در نوجوانی، می‌توانند بر کیفیت زندگی فرد در بزرگسالی، تأثیرگذار باشند.

معمولاً وقتی نوجوانان در هنگام تجربه عشق، احساس تغییر بنیادین در مسیر زندگی خود دارند، زیرا چنین رابطه‌ای بسیار تکان‌دهنده‌تر از تجربیات پیشین آنان است. ورود به یک رابطه عاطفی، غالباً با تأثیر متقابل همراه است و به دلیل آن که هویت نوجوان هنوز به‌طور کامل شکل نگرفته است، هریک خود را بخشی از دیگری می‌پندارند. از این‌رو، حساسیت نسبت به رفتار یکدیگر افزایش یافته و حتی آسیب‌های کوچک نیز می‌تواند ضربه عاطفی قابل توجهی وارد سازد. در بسیاری از مواقع، این روابط ممکن است با نوعی دلبستگی ناامیدکننده همراه

باشد؛ به‌گونه‌ای که لذت با هم بودن، با ترس از دست دادن یکدیگر همراه است. به‌دلیل پیچیدگی عاطفی این‌گونه روابط، بسیار مهم است که اطرافیان، نسبت به این پیچیدگی‌ها در نوجوانان آگاهی داشته و درک عمیق‌تری از احساسات نوجوانان به‌دست آورند. با توجه به این‌که عشق در دوران نوجوانی، به‌عنوان یکی از تجربه‌های عاطفی بنیادین، نقش مهمی در رشد روانی، اجتماعی و هویتی نوجوانان ایفا می‌کند (Collins, 2003). بررسی این پدیده از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است. با این حال، مرور پژوهش‌های انجام شده نشان می‌دهد که مفهوم عشق در این دوره، کمتر به‌صورت دقیق و ساختارمند مورد تحلیل قرار گرفته است. اغلب پژوهش‌ها، بیشتر بر جنبه‌های سطحی یا صرفاً آسیب‌شناختی روابط نوجوانان تمرکز داشته‌اند (Montgomery, Furman & Shaffer, 2003; 2005). همچنین برخی پژوهش‌ها اگرچه به تجربه عشق در نوجوانان پرداخته‌اند، اما این کار را از دیدگاه‌های بسیار متنوع و گاه ناسازگار انجام داده‌اند، به‌گونه‌ای که چارچوب نظری یا تحلیلی منسجمی برای تبیین این پدیده ارائه نشده است (Shulman & Kipnis, 2001).

برای نمونه، پژوهش (Furman et al., 2002) نشان داد که روابط عاشقانه نوجوانان می‌تواند تأثیرات بلندمدتی بر عزت نفس، روابط آینده و سلامت روانی آن‌ها داشته باشد، با این حال، حتی در این پژوهش تعریف جامعی از عشق در نوجوانی ارائه نشده است. همچنین، در مرور نظام‌مند (Giordano et al., 2006)، تأکید شده است که عشق در نوجوانی تجربه‌ای پیچیده و چند بُعدی است، اما فهم دقیق سازه‌های درونی و بیرونی آن، همچنان نیازمند پژوهش بیشتری است. تجربه عشق در دوران نوجوانی، پدیده‌ای چند بُعدی است که می‌تواند تأثیرات عمیق و گسترده‌ای بر توسعه شخصیتی و اجتماعی نوجوانان بر جای گذارد. شناسایی و درک این تجربه برای سیاست‌گذاران فرهنگی اهمیت بالایی دارد تا بتوانند برنامه‌ها و راهبردهای مؤثری برای حمایت از نوجوانان در این مرحله حساس زندگی طراحی کنند (Safaei, 2011).

یکی از مهم‌ترین خلأهای پژوهشی، در این حوزه فقدان تبیین دقیق و منسجم از مفهوم عشق در دوران نوجوانی است. روشن شدن این موضوع، می‌تواند به نوجوانان، مربیان مدارس و خانواده‌هایی که دغدغه تربیت نسل نوجوان دارند، کمک کند تا مواجهه‌ای سازنده‌تر با این تجربه داشته باشند. با توجه به گستردگی و پراکندگی پژوهش‌های انجام شده درباره عشق در دوران نوجوانی، انتخاب روش مرور نظام‌مند برای گردآوری، تحلیل و یکپارچه‌سازی یافته‌های موجود، ضرورتی اجتناب‌ناپذیر بوده است. این روش امکان بررسی دقیق شکاف‌ها، روندها و الگوهای مفهومی در پژوهش‌های پیشین را فراهم می‌سازد. در مقابل، استفاده از روش‌های میدانی همچون مصاحبه یا روش‌های کیفی دیگر، مستلزم ورود مستقیم به میدان و تحلیل داده‌های اولیه است که بیشتر در مرحله تولید دانش نو استفاده می‌شوند. بر این اساس هدف پژوهش حاضر، تولید داده‌های جدید نبوده، بلکه تبیین دقیق وضعیت موجود و شناسایی خلأهای پژوهشی در پژوهش‌های داخلی و خارجی است. بنابراین هدف این پژوهش، مرور نظام‌مند و تحلیل فرهنگی درون‌مایه و برون‌مایه تجربه عشق در دوران نوجوانی است.

روش

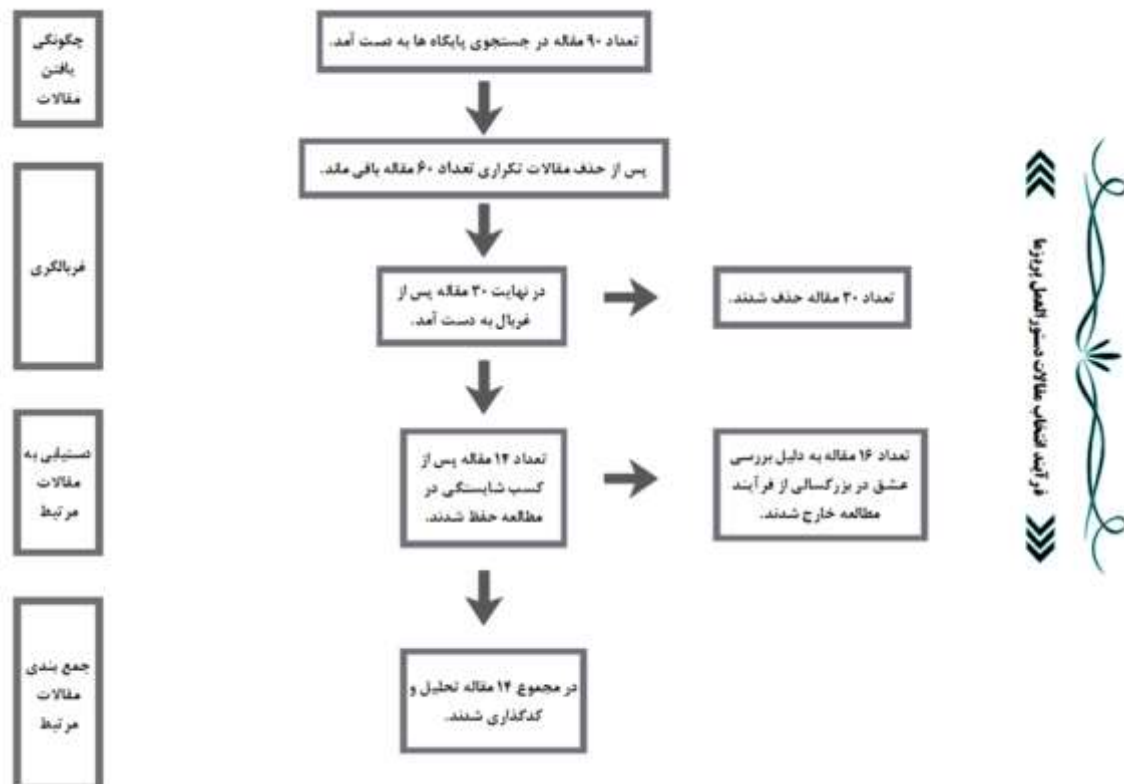
از آنجایی که رویکرد پژوهش و تمامی عناصر طرح پژوهش، مبتنی بر سؤال‌های پژوهش تعیین می‌شود (Salehi & Golafshani, 2010)، در این پژوهش نیز از روش "مرور نظام‌مند" با هدف تحلیل و تفسیر نتایج پژوهش‌های پیشین بهره گرفته شد (Siddaway et al., 2019). از سوی دیگر، این پژوهش بر اساس ماهیت و اهداف پژوهش، در زمره پژوهش‌های توصیفی قرار می‌گیرد. دلیل این طبقه‌بندی آن است که پژوهش‌های توصیفی این پژوهش به مطالعه و بررسی وضع موجود و توصیف یافته‌ها می‌پردازند، ولی می‌تواند از دستاوردهای پژوهش برای پیشنهاد یا طراحی مدل و یا طراحی سیستم استفاده نماید (Khaki, 2000).

جامعه مورد بررسی در این پژوهش شامل نوجوانان در بازه سنی ۱۲ تا ۱۹ سال بود. با استفاده از روش مرور نظام‌مند، مقالات چاپ شده در حوزه عشق در دوران نوجوانی، منتشر شده در مجلات داخلی و خارجی، که در پایگاه‌های Science Direct, Ensani, Magiran, SID و موتور جستجو Google Scholar شناسایی شدند، مورد بررسی قرار گرفتند؛ بازه زمانی انتخاب مقالات سال ۲۰۰۰ میلادی به بعد در نظر گرفته شد. ملاک‌های ورود به پژوهش شامل: بررسی مسائل مربوط به عشق در دوران نوجوانی، نگرش به زبان فارسی یا انگلیسی، انتشار در مجلات، همایش‌ها و امکان دسترسی به متن مقاله، ملاک‌های خروج نیز شامل مقالات موجود به زبان‌هایی غیر از فارسی یا انگلیسی، کتاب‌ها و پایان‌نامه‌ها بود.

جست‌وجوی مقالات در پایگاه‌های فارسی زبان با استفاده از کلید واژه‌های «عشق در نوجوانی»، «روابط رمانتیک در نوجوانی» و «ارتباط با جنس مخالف در نوجوانی»، انجام شد و در پایگاه‌های انگلیسی زبان از کلید واژه‌های «adolescence Love in romantic relationships in adolescence» & «Love in students»، استفاده شد. به‌طور کلی ۹۰ مقاله در

جست‌وجوی اولیه به‌دست آمد که پس از بررسی عنوان مقالات، ۳۰ مقاله انتخاب شدند. این مقالات به‌طور دقیق و با بررسی چکیده آن‌ها ارزیابی شدند و نهایتاً ۱۴ مقاله مرتبط شناسایی و وارد پژوهش شدند. در این پژوهش، بر اساس دستورالعمل پیشنهادی برای مرورهای نظام‌مند و فراطحلیل (PRISMA) برای شناسایی، غربالگری، ارزیابی واجد شرایط بودن و شمول نهایی مقالات، مراحل اجرای پژوهش پیگیری شد. (Mazandarani & Taghaddomi, 2024; Samadieh & Khamesan, 2024). یکی از مراحل اساسی که در کنار ملاک‌های ورود و خروج باید رعایت شود، ارزیابی کیفیت اسناد بازبینی شده است (Baniasadi et al., 2023). مراحل ارزیابی و انتخاب مقالات در تصویر ۱ نشان داده شده است.

نمودار جریانی ۱: فرآیند انتخاب مقالات (دستورالعمل PRISMA)

به‌منظور تحلیل اسناد منتخب از راهبرد تحلیل محتوای کیفی اولزاید (Olzayd) استفاده شد. این روش از مناسب‌ترین شیوه‌ها برای بررسی و تحلیل اسناد مکتوب به شمار می‌رود زیرا طی آن محتوا به‌صورت نظام‌مند تحلیل شده و مفاهیم مورد نظر از اسناد مکتوب استخراج می‌شود (Wach, 2013). در این مرحله، منابع منتخب به‌طور عمیق مورد بررسی قرار گرفتند و فرآیند تحلیل بر اساس مراحل این روش انجام شد (جدول ۱). در این پژوهش، سودمندی منابع به‌عنوان ملاک اصلی گزینش تحلیل مورد تأکید قرار گرفت. برای اطمینان از برآورده شدن این ملاک، از رویکردی نظام‌مند استفاده شد. بدین منظور، در مرحله ارزیابی، هر مقاله بر اساس چند شاخص کلیدی: ارتباط مستقیم با مفهوم تجربه عشق در نوجوانی، روشن بودن چارچوب نظری یا رویکرد تحلیلی به موضوع عشق، پوشش‌دادن جنبه‌های درون‌مایه‌ای نظیر هیجانات، انگیزش‌ها و برون‌مایه‌ای نظیر پیامدها، عوامل تأثیرگذار، وضوح روش‌شناختی پژوهش و نقش پژوهش در شناسایی شکاف‌های نظری یا تجربی در حوزه عشق نوجوانی بررسی شد، مقالاتی که حداقل سه مورد از این پنج ملاک را برآورده می‌کردند، در تحلیل نهایی گنجانده شدند. این فرآیند توسط دو ارزیاب مستقل انجام شد و در موارد اختلاف، توافق نهایی با بحث مشترک حاصل گردید.

جدول ۱: مراحل تحلیل اولزاید

ردیف	مراحل تحلیل اولزاید	شرح
۱	تعیین ملاک‌های انتخاب متون و اسناد	ملاک اصلی در انتخاب متون و اسناد، عبارت بود از سودمندی مقاله در پاسخگویی به مسئله پژوهش و به روز بودن منابع
۲	گردآوری منابع و متون	در این مرحله با توجه به ملاک‌های تعیین شده، مقاله‌ها گردآوری شد.
۳	مرور اولیه منابع	عناوین و چکیده‌های مقالات مورد بررسی قرار گرفت و مرتبط‌ترین مقاله با مسئله پژوهش، گزینش شدند.
۴	شناسایی ویژگی‌های مورد نظر از طریق فیش‌برداری	-
۵	مرحله پایانی	حذف داده‌های مشابه تجمیع داده‌ها و طبقه‌بندی آن‌ها مطابق با مسئله پژوهش بود، همچنین اعتبار یافته‌ها با روش مرور همتا بررسی و تأیید شد.

پس از گردآوری اطلاعات اسناد و مقاله‌ها و شناسایی ویژگی‌های مورد نظر یک پژوهشگر، پژوهشگران با استفاده از تلخیص و تحلیل و استقرای اطلاعات و استخراج نکات کلیدی و رویکردهای اصلی پرداختند. این فرآیند بر اساس چارچوب‌های نظری و روش‌شناختی که در بخش‌های پیشین پژوهش توضیح داده شد، صورت گرفت. در نهایت ظرفیت‌ها و ابعاد مختلف پژوهش درباره پدیده عشق در دوران نوجوانی از میان متون و منابع منتخب، استخراج شد. خلاصه اطلاعات ۱۴ مقاله‌ای که انتخاب شدند در جدول ۲ ارائه شده است.

جدول ۲: خلاصه اطلاعات مقالات منتخب

ردیف	منبع	عنوان	گروه نمونه	موارد مهم مستخرج شده از مقاله
۱	Miller et al. (2024)	ارتباط با مدرسه و خطر آمیزش جنسی و رابطه جنسی غیر توافقی در دوران نوجوانی	نوجوانان اسپانیایی تبار با میانگین سنی ۱۴ سال	محیط مدرسه نقش مهمی در رشد فرد دارد. شواهد نشان می‌دهد که وابستگی بیشتر به جامعه مدرسه می‌تواند فعالیت‌های مخاطره‌آمیز جنسی را در نوجوانان تغییر دهد. یافته‌ها نشان‌دهنده تفاوت‌های جنسیتی در ارتباط بین ارتباط با مدرسه و رفتارهای جنسی در نوجوانان است. ارتباط با مدرسه ممکن است از خطر رابطه جنسی بدون رضایت پسران و از خطر انجام رابطه جنسی در دختران محافظت کند. بررسی بیشتر رابطه بین ارتباط با مدرسه ممکن است توصیه‌هایی را در مورد اقدامات پیشگیرانه برای رفتارهای جنسی نوجوانان ارائه دهد.
۲	Liu et al. (2024)	عاشقانه‌تر یا واقعی‌تر: مسیرها و عوامل تأثیرگذار عشق رمانتیک در بین دانش‌آموزان چینی	دانش‌آموزان سال اول تا آخر کالج چینی	جامعه باید توجه بیشتری به تغییر نگرش دانش‌آموزان نسبت به عشق داشته باشند، مداخله و راهنمایی به‌موقع ارائه دهند و از ابتلای آن‌ها به مشکلات رفتاری، جسمی و روانی جلوگیری کنند. نتایج نشان داد که نگرش‌های رمانتیک به عشق به سه گروه تقسیم می‌شوند: «سطح بالا و افزایشی»، «سطح پایین و کاهشی» و «سطح پایین و افزایشی» و نگرش‌های واقع‌گرایانه به عشق نیز به سه گروه تقسیم شدند: «سطح بالا و افزایشی»، «سطح پایین و افزایشی» و «سطح بالا و کاهشی».
۳	Tienda et al. (2023)	زندگی عاشقانه نوجوانان: ناهمگونی در مسیرهای وضعیت رابطه و ارتباط با عاطفه	نوجوانان اسپانیایی و غیراسپانیایی با میانگین سنی ۱۶،۷	بی‌ثباتی رابطه، نه درگیری عاشقانه به خودی خود، با سطوح بالاتر غم و شادی همراه بود. تجارب عاشقانه در دوران نوجوانی بیش از هر مرحله دیگری از زندگی سیال و ناهمگون است، اما درک فعلی از این ناهمگونی به دلیل اندازه‌گیری نادقیق، محدود است. تقریباً نیمی از نوجوانان در طول سال یا در روابط عاشقانه پایدار بودند یا هیچ رابطه عاشقانه‌ای نداشتند؛ با این حال، نیمی از آن‌ها سطوح متغیری از بی‌ثباتی را در زندگی عاشقانه خود تجربه کردند. بی‌ثباتی رابطه، نه صرفاً درگیری عاشقانه، با سطوح بالاتر غم و سطوح پایین‌تر شادی مرتبط بود. بررسی اجمالی درگیری عاشقانه نوجوانان بر اساس یک یا دو نقطه زمانی، میزان ناهمگونی و بی‌ثباتی رابطه و چگونگی ارتباط مسیرهای وضعیت رابطه با عواطف مثبت و منفی را می‌پیماید.

ادامه جدول ۲: خلاصه اطلاعات مقالات منتخب

ردیف	منبع	عنوان	گروه نمونه	موارد مهم مستخرج شده از مقاله
۴	Keyvanloo et al. (2023)	تدوین معادلات ساختاری سندرم شوک عشق در دانش‌آموزان دختر بر اساس اختلالات روان‌شناختی و ویژگی‌های شخصیتی تاریک: نقش واسطه‌ای طرحواره‌های هیجانی	دانشجویان ۱۸ سال ایران	اختلالات روان‌شناختی، ویژگی‌های شخصیتی تاریک، طرحواره‌های هیجانی نقش مهمی در میزان سندرم شوک عشقی در دانش‌آموزان دارند و هدف‌گیری این سه مؤلفه از طریق درمان‌های مختلف روان‌شناختی می‌تواند در کاهش سندرم شوک عشقی دانش‌آموزان مؤثر باشد.
۵	Fobella (2023)	چگونه جهانی شدن و فناوری، جلوه‌های متنوع عشق را در فرهنگ‌های مختلف آفرینا تغییر می‌دهند	شرکت‌کنندگانی از فرهنگ‌های مختلف آفریقایی	از میان ۶ نگرش عشقی، تنها نمره نگرش عشق منطقی پاسخ دهنندگان با نمره شادی آکسفورد آنها رابطه معناداری دارد و با افزایش یکی، دیگری اندکی افزایش می‌یابد و بالعکس.
۶	Palomino et al. (2021)	تأثیر باورهای مربوط به عشق رمانتیک بر توجیه رفتارهای خشونت‌آمیز در میان نوجوانان	نوجوانان اسپانیایی با میانگین سنی ۱۳ سال	افسانه‌های عشق رمانتیک در اوایل نوجوانی وجود دارد. این باورها در ساختن نابرابری جنسیتی و مشکلات در شناسایی شدت رفتار سوء استفاده در دوستیابی دخیل هستند. دیدگاه جنسیتی برای درک این موضوع ضروری است. راهبردهای مداخله اولیه باید به مؤلفه‌های شناختی و عاطفی روابط صمیمانه بپردازند.
۷	Bahrani et al. (2021)	آسیب‌های درون فردی و بین فردی دختران نوجوان در ارتباط با جنس مخالف در شهر دستگرد برخوار	دختران ۱۵ تا ۱۹ سال شهر دستگرد برخوار ایران	نتایج نشان داد که ارتباط با جنس مخالف در دختران بیشتر مبتنی بر مسائل روان‌شناختی و درون روان‌شناختی و کمتر مبتنی بر مسائل بین فردی و اجتماعی است.
۸	Akbari & Aref (2021)	اثربخشی درمان عقلانی-عاطفی-رفتاری گروهی، معنادرمانی گروهی و تلفیق آن‌ها بر درمان سوگ ناشی از ضربه عشق دختران نوجوان	دختران نوجوان ۱۵ تا ۱۸ سال شهر کرمانشاه ایران	درمان تلفیقی معنادرمانی و درمان عقلانی-عاطفی-رفتاری می‌تواند به‌طور معناداری سوگ ناشی از ضربه عشق را در نوجوانان کاهش دهد. نتایج تحلیل کوواریانس نشان داد افزایش نمره‌های درمان سوگ ناشی از ضربه عشق در پس‌آزمون معنی‌دار بوده است. نتایج آزمون بنفرونی نشان داد هر سه روش درمانی در افزایش درمان سوگ ناشی از ضربه عشق در دختران نوجوان مؤثر بوده‌اند، ولی درمان تلفیقی در مقایسه با دو روش درمان به‌طور جداگانه اثربخشی بیشتری داشته است.
۹	Mousavi (2018)	روابط عاشقانه در نوجوانی، نهمین همایش ملی روان‌پزشکی کودک و نوجوان	نوجوانان ۱۲ تا ۱۹ سال ایرانی	روابط رمانتیک در دوران نوجوانی از بعضی جهات مشابه روابط رمانتیک در دوران بزرگسالی است. عوامل مختلفی می‌توانند باعث سوق دادن نوجوان به ارتباط جنسی زود هنگام شوند: ۱. پارامترهای مربوط به نوجوان: سطح پرخاشگری، میزان تکانشگری، علائم اختلالات روان‌پزشکی درون‌سازی شده و برون‌سازی شده، جنسیت ۲. پارامترهای مربوط به خانواده: میزان تحصیلات والدین، نوع رابطه والد و نوجوان، نگرش والدین ۳. پارامترهای فرهنگی و مذهبی در هنگام مراجعه نوجوان به مشاورین و روان‌درمانگران باید حوزه‌های مختلف از نظر نوع رابطه، و توانایی‌ها و مهارت‌های نوجوان به‌دست آورد و سپس بر اساس آن‌ها و عملکرد خانواده به مداخله پرداخت.
۱۰	Jordahl & Lohman (2009)	تحلیل زیست محیطی عوامل خطر و محافظتی مرتبط با رابطه جنسی زود هنگام نوجوانان	نوجوانان اسپانیایی و غیراسپانیایی تا ۱۴ سال	عوامل خطر و محافظتی میکروسستم مرتبط با رابطه جنسی زود هنگام در میان نوجوانان کم‌درآمد با استفاده از نظریه زیست‌محیطی و چارچوب ریسک و تاب‌آوری ارزیابی شدند. آموزش مادر ممکن است شروع رابطه جنسی را به تأخیر بیندازد نتایج پژوهش نشان داد، احساس کنترل شخصی بیشتر بر رفتارها، قوی‌ترین عامل مؤثر بر سن شروع جنسی بود.

ادامه جدول ۲: خلاصه اطلاعات مقالات منتخب

ردیف	منبع	عنوان	گروه نمونه	موارد مهم مستخرج شده از مقاله
۱۱	Seiffge-Krenke et al. (2010)	مسیرهای رابطه والد-فرزند در دوران نوجوانی: ارتباط طولی با پیامدهای عاشقانه در بزرگسالی نوظهور	نوجوانان آلمانی ۱۴ سال به بالا	مدل‌سازی مخلوط رشد سه مسیر رشدی روابط والدین-کودکی را در طول دوره نوجوانی نشان داد (یعنی هنجاری، منفی فزاینده، و به‌طور فزاینده منفی/دور)، که با کیفیت پیامدهای عاشقانه در دو زمان در بزرگسالی در حال ظهور مرتبط بود. روابط اولیه مادران نوجوان به‌طور مشخص با پیوند و کشش جنسی تجربه شده در روابط عاشقانه بزرگسالان جوان مرتبط بود. روابط دور پدر و فرزند در دوران نوجوانی با عشق مضطرب بعدی فرزند مرتبط بود. نتایج پژوهش‌ها نشان می‌دهد نوجوانان نسبت به رفتارهای غیرجنسی در مقایسه با رفتارهای جنسی تمایل بیشتری داشتند. توالی رفتاری مورد نظر معمولی این بود: دست گرفتن، تنها بیرون رفتن، گفتن به دیگران که یک زوج هستند، بوسیدن، گفتن "دوست دارم"، لمس جنسی و در نهایت داشتن رابطه جنسی.
۱۲	Zimmer-Gembeck, & Helfand (2008)	ده سال پژوهش طولی در مورد روابط نوجوانان ایالات متحده: همبستگی‌های رشدی رابطه جنسی و اهمیت سن، جنسیت و پیشینه قومی	مقالات نمایه شده در پایگاه‌های داده الکترونیکی (Medline, PsycInfo) سال‌های 1995-2004 بر روی نوجوانان ۱۵-۱۸ سال	در خانواده‌های دو والد ممکن است نوجوانان، شروع رابطه جنسی را به تعویق بیندازند. در این بررسی از ۳۵ پژوهش طولی، همبستگی‌های رفتارهای جنسی نوجوانان شامل رشد جسمی، رفتارهای مشکل‌ساز، رفتارها و نگرش‌های مرتبط با مدرسه، نگرش‌های مرتبط با رابطه جنسی، رفتار و نگرش‌های مذهبی، سلامت روان و عوامل خانوادگی و همسالان، از جمله وضعیت و کیفیت روابط بود. واضح است که الگوهای رفتار جنسی در طول زمان، با مجموعه‌ای پیچیده از عوامل مرتبط است.
۱۳	Gilliam et al. (2007)	عوامل بین فردی و شخصی مؤثر بر شروع رابطه جنسی در میان نوجوانان زن مکزیکی-آمریکایی در ایالات متحده	نوجوانان مکزیکی-آمریکایی	ارزش‌های خانوادگی در مورد آموزش روابط، ممکن است شروع رابطه جنسی را به تأخیر بیندازد نتایج پژوهش آن‌ها نشان داد، احساس کنترل شخصی بیشتر بر رفتارها، قوی‌ترین عامل مؤثر بر سن شروع جنسی بود.
۱۴	Hill et al. (1997)	عشق متقابل و نافرجام در نوجوانی و جوانی	نوجوانان ایالات متحده آمریکا با میانگین ۱۸ سال	پژوهشگران، به بررسی فراوانی تجربه عشق پرشور در دوران نوجوانی و جوانی در نمونه‌هایی از بزرگسالان جوان و نوجوانان و همچنین، بررسی تفاوت‌های جنسیتی در این دوره و در ایالات متحده، پرداختند. اگرچه فراوانی عشق متقابل برای هر دو جنس از دوران کودکی تا سن ۱۶ تا ۲۰ سالگی افزایش یافته است، مردان در طول دوره ۱۶ تا ۲۰ ساله در مقایسه با سایر دوره‌های سنی، فراوانی عشق متقابل بیشتر تجربه کرده بودند، همچنین گزارش‌های عشق نافرجام برای زنان ۱۶ تا ۲۰ ساله بیشتر گزارش شد.

یافته‌ها

۱۴ مقاله منتخب مورد بررسی و تحلیل قرار گرفتند. در این مقالات، مسائل مطرح شده در زمینه پدیده عشق در دوران نوجوانی را می‌توان در دو دسته کلی درون‌مایه و برون‌مایه طبقه‌بندی کرد. درون‌مایه شامل: تأثیرات درون‌فردی، تجربه تغییرات پی‌درپی، ترجیحات نوجوانان در روابط عاشقانه، تفاوت‌ها در نگرش به عشق است، و برون‌مایه شامل: تأثیر افسانه‌های عشق، احتمال تجربه عشق موفق (دو طرفه)، تأثیر خانواده، مسیرهای رشد روابط والدین-فرزندی، تأثیر ارتباط با محیط، اثرگذاری بر روابط آینده شناسایی شدند، زیرنشانگرها، نشانگرها و عوامل استخراج شده در پدیده عشق در دوران نوجوانی در جدول ۳، ارائه شده است.

جدول ۳: زیرنشانگرها، نشانگرها و عوامل استخراج شده در پدیده عشق در دوران نوجوانی

عوامل	نشانگرها	زیرنشانگرها
درون‌مایه	تأثیرات درون‌فردی	امور روان‌شناختی، درون‌روانی، شوک عشقی، پرخاشگری، تکانشگری، ضربه عشقی، کنترل شخصی، کنترل استرس
	تجربه تغییرات پی‌درپی	بی‌ثباتی رابطه، سیالیت تجارب عاشقانه، ناهمگونی تجارب عاشقانه، تغییرات سریع رشدی، تغییرات هورمونی
	ترجیحات نوجوانان در روابط عاشقانه	تمایل بیشتر به رفتارهای غیرجنسی، تمایل کمتر به رفتارهای جنسی
	تفاوت‌ها در نگرش به عشق	اهمیت بیشتر به عشق پُرشور، اهمیت کمتر به عشق بازی، ارتباط مثبت عشق منطقی و شادی
	تأثیر افسانه‌های عشق	ناسالم شدن روابط، افزایش انتظارات طرفین، ناآگاهی از رفتارهای آسیب‌زننده، ایجاد نابرابری جنسیتی
برون‌مایه	احتمال تجربه عشق موفق (دوطرفه)	میل ذهنی به معشوق، بی‌اطلاعی از احساس معشوق تفاوت‌ها در تجربه عشق یک‌طرفه
	تأثیر خانواده	تحصیلات والدین، رابطه والد-نوجوان، آموزش‌های مادر، خانواده‌های دو والد، ارزش‌های خانوادگی
	مسیرهای رشد روابط والدین-فرزند	هنجاری، منفی، منفی-دور، روابط اولیه مادر و نوجوان، روابط دور پدر و نوجوان
	تأثیر ارتباط با محیط	محیط مدرسه، جامعه
	تأثیر بر روابط آینده	عملکردهای آتی، بازسازی فیزیکی، روانی، اجتماعی، گذرگاه وضعیتی

۱. درون‌مایه

۱.۱. **تأثیرات درون‌فردی:** پژوهش‌ها نشان می‌دهند که عشق یک احساس قدرتمند و فراتر از دوست داشتن معمولی است که می‌تواند تغییرات عمیق و قابل توجهی در کارکرد مغز ایجاد کند. عاشق شدن می‌تواند یک تجربه هیجان‌انگیز زودگذر یا یک احساس قوی و ماندگار باشد که اغلب تحت تأثیر هورمون‌های بدن ایجاد می‌شود. گاهی اوقات شکست‌های عشقی آنقدر سخت و دردناک هستند که به تنهایی قادر به التیام این زخم‌ها نخواهیم بود. آسیب‌های ارتباط با جنس مخالف در دختران بیشتر بر پایه امور روان‌شناختی و درون‌روانی استوار است و کمتر بر پایه امور بین‌فردی و اجتماعی، بنا شده است (Bahrami et al., 2021). همچنین پژوهشگران، نشان داده‌اند اختلالات روان‌شناختی، ویژگی‌های شخصیتی تاریک، طرح‌واره‌های هیجانی نقش مهمی در میزان سندرم شوک عشقی در دانش‌آموزان دارند (Keyvanloo et al., 2023).

تکانشگری و تنظیم هیجانی ناکارآمد، خشونت جسمی در روابط رمانتیک نوجوانان را تقویت می‌کند (Shahpari Sani & Hosseini, 2025). پژوهشگران در پژوهشی سه روش درمان عقلانی-عاطفی-رفتاری گروهی، معنادرمانی گروهی و درمان ترکیبی از هر دو روش را به کار گرفتند. نتایج آن‌ها نشان داد که هر سه روش درمانی در افزایش درمان سوگ ناشی از ضربه عشق در دختران نوجوان مؤثرند، ولی درمان تلفیقی در مقایسه با دو روش درمان به‌طور جداگانه اثربخشی بیشتری داشته است (Akbari & Aref, 2021). احساس کنترل شخصی بیشتر بر رفتارها، قوی‌ترین عامل مؤثر بر شروع سن جنسی است (Jordahl & Lohman, 2009). روابط اجتماعی با کیفیت، مدت‌هاست که استرس را کاهش می‌دهد و با زندگی طولانی‌تر، شادتر و سالم‌تر همراه است. حتی صرفاً گرفتن دست یکی از عزیزان از استرس ناشی از شوک قریب الوقوع محافظت می‌کند. پژوهشگران، این اثر نگه داشتن دست را در انواع روابط اجتماعی، از جمله شرکای عاشقانه، دوستان نزدیک، و والدین و فرزندان‌شان نشان داده‌اند (Palmer, 2019). به نظر می‌رسد این موارد در شکل‌گیری و مدیریت روابط عاشقانه در نوجوانی تأثیر به‌سزایی دارند.

۱.۲. **تجربه تغییرات پی‌درپی:** زمانی که فرد عاشق می‌شود سطح هورمون سروتونین کاهش پیدا می‌کند و از همین رو فرد اضطراب و وسواس فکری بیشتری را تجربه می‌کند. در دوران نوجوانی، بی‌ثباتی رابطه، نه درگیری عاشقانه به خودی خود، با سطوح بالاتر غم و شادی همراه است. تجارب عاشقانه در دوران نوجوانی بیش از هر مرحله دیگری از زندگی سیال و ناهمگون است (Tienda et al., 2023). نوجوانان به‌دلیل تغییرات سریع رشدی و هورمونی، ممکن است بلافاصله احساس کنند عاشق شده‌اند و نوسانات احساسات در این دوره طبیعی است.

۱.۳. ترجیحات نوجوانان در روابط عاشقانه: تغییرات عصبی در مغز هنگام عاشق شدن تنها یک پدیده موقتی نیست، بلکه می‌تواند اثرات بلندمدت و ماندگاری بر مغز داشته باشد. نتایج پژوهش‌ها حاکی از آن است که نوجوانان در روابط عاشقانه خود بیشتر به رفتارهای غیرجنسی گرایش دارند تا رفتارهای جنسی. توالی رفتارهای رایج در این دوره معمولاً با تعاملات ساده آغاز می‌شود و به تدریج شدت و صمیمیت بیشتری پیدا می‌کند. به ترتیب، این توالی شامل: گرفتن دست، تنها بیرون رفتن، گفتن به دیگران که یک زوج هستند، بوسیدن، گفتن "دوستت دارم"، لمس جنسی و در نهایت، برقراری رابطه جنسی است (Seiffge-Krenke et al., 2010).

۱.۴. تفاوت‌ها در نگرش به عشق: شاد بودن را می‌توان به‌عنوان خلق و خو، احساس یا حالت روحی توصیف کرد. از آنجا که عشق رمانتیک به‌عنوان منبع شادی شناخته شده است و نگرش‌های متفاوتی نسبت به عشق وجود دارد، پژوهشی برای سنجش مقیاس نگرش‌های عشقی انجام شد. فرم کوتاه برای اندازه‌گیری شش نگرش عشقی پاسخ‌دهندگان، یعنی عشق پرشور، عشق بازی، عشق دوستی، عشق عملی، عشق تملک‌وابسته و عشق نوع دوستانه اجرا شد. از سوی دیگر برای سنجش میزان شادکامی پاسخگویان از پرسشنامه شادکامی آکسفورد استفاده شد. یافته‌ها نشان داد که بالاترین نگرش عشقی پاسخ‌دهندگان، عشق پرشور است در حالی که عشق بازی کمترین نگرش را داراست. علاوه بر این، نمرات شادی آکسفورد پاسخ‌دهندگان نشان داد که پاسخ‌دهندگان فقط اندکی خوشحال بودند. بین نمرات نگرش عشق پراگما پاسخ‌دهندگان و نمرات شادی آکسفورد رابطه مثبت و معناداری مشاهده شد. این نشان می‌دهد که از میان شش نگرش عشقی، تنها نمره نگرش عشق Pragma پاسخ‌دهندگان با نمره شادی آکسفورد آن‌ها رابطه معناداری داشت و با افزایش یکی، دیگری اندکی افزایش می‌یابد و بالعکس (Fobella & Phiri, 2023). Pragma، عشقی است که به‌مرور زمان به پختگی و بلوغ می‌رسد و ماندگار می‌شود.

۲. برون‌مایه

۲.۱. تأثیر افسانه‌های عشق: داستان‌های عاشقانه می‌توانند تأثیر زیادی بر روان افراد داشته باشند؛ گاهی اوقات، باعث ناسالم بودن روابط می‌شوند. عاشقانه‌های افسانه‌ای، انتظارات فراوانی در افراد از شریک خود ایجاد می‌کنند. بین افسانه‌های عشق رمانتیک و میزان آگاهی از رفتارهای آسیب‌زننده، رابطه منفی معنی‌دار یافت شده است. افسانه‌های مربوط به مالکیت، فداکاری، و انحصار با میزان آگاهی کمتر از رفتارهای آسیب‌زننده در پسران نوجوان و افسانه‌های مربوط به قدرت مطلق عشق با میزان آگاهی کمتر از رفتارهای آسیب‌زننده در دختران نوجوان همراه بود. اعتقاد به حسادت به‌عنوان نمایشی از عشق (افسانه حسادت) و نیاز به ایجاد یک اتحاد پایدار هنگامی که کسی را دوست دارید (افسانه ازدواج) میزان آگاهی کمتر از رفتارهای آسیب‌زننده را در مدل‌های رگرسیون توضیح داد. با این حال، زن بودن و داشتن این باورها، میزان آگاهی بیشتری از رفتارهای آسیب‌زننده را توضیح می‌داد. افسانه‌های عشق رمانتیک در اوایل نوجوانی وجود دارد. این باورها در ساختن نابرابری جنسیتی و مشکلات در شناسایی میزان رفتارهای سوءاستفاده‌گرایانه در دوست‌یابی دخیل هستند (Palomino et al., 2021).

۲.۲. احتمال تجربه عشق موفق (دو طرفه): عشق یک‌طرفه عشقی است که میل به معشوق در آن امری ذهنی است. یعنی عاشق در افکار و پیش‌فرض‌هایش باور دارد که معشوقش به او علاقه‌مند است و او از احساسات معشوقش بی‌اطلاع است. پژوهش‌ها نشان می‌دهند، اگرچه فراوانی عشق متقابل برای هر دو جنس زن و مرد، از دوران کودکی تا سن ۱۶ تا ۲۰ سالگی افزایش یافته است، پسران در طول دوره ۱۶ تا ۲۰ ساله در مقایسه با سایر دوره‌های سنی، فراوانی عشق متقابل بیشتر تجربه می‌کنند، همچنین گزارش‌های عشق نافرجام برای دختران ۱۶ تا ۲۰ ساله بیشتر گزارش شده است (Hill et al., 1997).

۲.۳. تأثیر خانواده: زندگی عاشقانه یک نوجوان مثل باغ اسرارش است. از آغاز دوره نوجوانی، فرزندان کم‌کم به جنس مخالف توجه نشان می‌دهند و دنیای احساسی آن‌ها کمی تغییر شکل و تغییر مسیر می‌دهد. نقش والدین در زندگی عاشقانه فرزندشان کلیدی و مهم است. سبک‌های فرزندپروری مثبت و روابط خوب والدین با نوجوانان می‌توانند کیفیت روابط رمانتیک نوجوانان را بهبود ببخشند (Gorla et al., 2024). آموزش مادر ممکن است شروع رابطه جنسی را به تأخیر بیندازد (Jordahl & Lohman, 2009). در خانواده‌های دو والد ممکن است نوجوانان، شروع رابطه جنسی را به تعویق بیندازند (Zimmer-Gembeck & Helfand, 2008). ارزش‌های خانوادگی در مورد آموزش روابط، ممکن است شروع رابطه جنسی را به تأخیر بیندازد (Gilliam et al., 2007).

۲.۴. مسیرهای رشد روابط والدین-فرزندی: هر کسی با توجه به روش پرورش خود در دوران کودکی، شیوه خاصی برای عشق ورزیدن دارد. شیوه عشق‌ورزی همان تمایلات و گرایش‌های افراد در پاسخ به شریک احساسی است. پژوهشگران، مدل‌سازی مخلوط

سه مسیر روابط والدین- کودکی را در طول دوره نوجوانی نشان دادند (یعنی هنجاری، منفی فزاینده، و به‌طور فزاینده منفی/دور)، که با کیفیت پیامدهای عاشقانه در دو زمان در بزرگسالی در حال ظهور مرتبط بود. روابط اولیه مادران نوجوان به‌طور مشخص با پیوند و کشش جنسی تجربه شده در روابط عاشقانه بزرگسالان جوان مرتبط بود. همچنین روابط دور پدر و فرزند در دوران نوجوانی با عشق مضطرب بعدی فرزند مرتبط بود (Seiffge-Krenke et al., 2010).

۲.۵. تأثیر ارتباط با محیط: عشق باعث ایجاد احساس امنیت و دلبستگی می‌شود که برای رشد سالم جسمی، شناختی و عاطفی لازم است. روابط محبت‌آمیز می‌تواند با ارائه سیستم‌های حمایتی در مواقع سخت، حس امید را در افراد و جامعه تقویت کند. عشق از عوامل حیاتی در ارتقای رشد انسان سالم است و به روش‌های پیچیده‌ای برای حمایت از رفاه عاطفی تالاقی می‌کند (Bogin, 2023). محیط مدرسه نقش مهمی در رشد بچه دارد. شواهد نشان می‌دهد که وابستگی بیشتر به مدرسه می‌تواند فعالیت‌های مخاطره‌آمیز جنسی را در نوجوانان تغییر دهد. ارتباط با مدرسه ممکن است برای پسران از رابطه جنسی بدون رضایت و برای دختران از درگیر شدن در رابطه جنسی محافظت کند (Miller et al., 2024). جامعه باید توجه بیشتری به تغییر نگرش دانش‌آموزان نسبت به عشق داشته باشد، مداخله و راهنمایی به‌موقع ارائه دهد و از ابتلای آن‌ها به مشکلات رفتاری، جسمی و روانی جلوگیری کند (Liu et al., 2024).

۲.۶. تأثیر بر روابط آینده: تجربیات عاشقانه در دوران نوجوانی تأثیر مهمی بر عملکرد بعدی زندگی دارد (Palomino et al., 2021). «مقیاس بازسازی» فیزیکی، روانی و اجتماعی، نوجوانی را به‌عنوان یک دوره حساس و بالقوه بحران‌خیز از جهت‌گیری تاریخی زندگی توصیف می‌کند که به‌عنوان «گذرگاه وضعیتی» در انتقال از جوانی به بزرگسالی، رخ می‌دهد (Stemmann, 2023). بنابراین تجربیات نوجوان، بر زندگی فرد در دوران بزرگسالی، مؤثر خواهد بود.

بحث

عاشق شدن در هر سنی یک تحول عاطفی عمیق محسوب می‌شود، اما برای نوجوانان معمولاً مدیریت احساسات دشوارتر است. در این دوره، بدن و مغز با سرعتی رشد و تغییر می‌کنند که از دوران کودکی تجربه نشده است. وقوع بلوغ و افزایش ترشح هورمون‌ها، هیجانات نوسان‌داری را به همراه دارد که می‌تواند زمینه‌ساز شکل‌گیری تجربه عشق در نوجوانی باشد. با توجه به اهمیت پژوهش در زمینه عشق در دوران نوجوانی، پژوهش حاضر با هدف مرور نظام‌مند شناسایی عوامل مؤثر بر پدیده عشق در دوران نوجوانی، انجام شد. یافته‌های پژوهش حاضر نشان می‌دهد، که عشق در نوجوانی پدیده‌ای پیچیده و چند بُعدی است که در بستر تعامل عوامل فردی، بین‌فردی و ساختاری شکل می‌گیرد. یکی از نهادهای مهم اجتماعی‌ساز در این فرآیند مدرسه است که نقش کلیدی در شکل‌گیری نگرش و رفتارهای جنسی نوجوانان ایفا می‌کند. شواهد نشان می‌دهد که پیوند قوی‌تر نوجوانان با مدرسه، با کاهش فعالیت‌های جنسی مخاطره‌آمیز، همراه است (Resnick et al., 1997; Hallfors et al., 2004). این ارتباط حفاظتی با رفتارهای پرخطر، از طریق تقویت حس تعلق و تعهد به ارزش‌های نهادی مدرسه عمل کرده و می‌تواند به هدایت نوجوانان در مسیر روابط سالم‌تر کمک کند. با این حال، نتایج نشان‌دهنده تفاوت‌های جنسیتی مهمی در چگونگی تأثیرگذاری پیوند مدرسه بر رفتارهای عاطفی و جنسی نوجوانان است. برای مثال، دختران ممکن است بیش از پسران، آسیب‌های روان‌شناختی ناشی از روابط ناپایدار را تجربه کنند (Tolman, 2002). در حالی که برخی نوجوانان نگرش‌هایی رمانتیک و ایده‌آلیستی به عشق دارند، برخی دیگر نگرش‌هایی واقع‌گرایانه و ابزاری اتخاذ می‌کنند که این تفاوت‌ها می‌تواند در مسیر شکل‌گیری روابط صمیمی مؤثر باشد (Hendrick & Hendrick, 1986; Sprecher & Metts, 1989).

بی‌ثباتی روابط عاشقانه در دوران نوجوانی، بیش از خود رابطه، با سطوح بالاتر اضطراب، افسردگی و احساس غم در نوجوانان مرتبط است (Laursen & Jensen-Campbell, 1999). یافته‌ها نشان دادند که نه تنها درگیری عاشقانه بلکه نوسان و گسست در پیوندهای عاطفی، نقش منفی‌تری در کیفیت سلامت روان نوجوانان ایفا می‌کند. این موضوع اهمیت ارزیابی روندی (و نه مقطعی) روابط عاشقانه نوجوانان را در پژوهش‌های آینده برجسته می‌سازد (Furman & Shaffer, 2003).

از سوی دیگر، نقش عوامل خانوادگی همچون روابط با والدین، نوع تربیت، ارزش‌های فرهنگی و میزان تحصیلات والدین در تأخیر یا تسریع روابط جنسی، تأثیر انکارناپذیری دارد (Miller et al., 2001). پژوهش‌ها نشان می‌دهند نوجوانانی که از حمایت خانوادگی بیشتری برخوردارند، احتمال بیشتری دارد که روابط جنسی خود را به تعویق اندازند و تجربیات عاطفی سالم‌تری داشته باشند (Lamborn et al., 1991). همچنین، راهبردهای مداخله‌ای نظیر درمان‌های تلفیقی معنادارمانی و شناختی- رفتاری، در کاهش شدت ضربه‌های

عشقی مؤثر بوده‌اند و می‌توانند از اختلالات ناشی از "شوک عشقی" در دانش‌آموزان بکاهند (Beck et al., 2004; Wong & Fry, 1998).

به‌علاوه، افسانه‌های رمانتیک دربارهٔ عشق که اغلب در اوایل نوجوانی شکل می‌گیرند، می‌توانند منجر به نابرابری‌های جنسیتی و عدم شناسایی رفتارهای آسیب‌زا در روابط شوند، که ضرورت آموزش دیدگاه‌های جنسیتی و مهارت‌های ارتباطی در برنامه‌های درسی را نمایان می‌سازد (Montgomery, 2005). با این‌که نگرانی‌ها دربارهٔ ایجاد انحراف در مسائل جنسی نوجوانان همیشه در بزرگترها وجود دارد (Faghihi Moghadas et al., 2019)، اما طبق مرور سیستماتیک انجام شده مشخص شد در مسائل عاشقانه، ارتباطات جنسی برای نوجوانان در اولویت قرار ندارد. این می‌تواند تلویحاتی یاری‌گر، برای متخصصان تربیتی و والدین در کمک به نوجوانانی که این پدیده را تجربه کرده‌اند، داشته باشد.

اهمیت رشدی روابط عاشقانه به فرآیندهای رفتاری، شناختی و عاطفی، ویژگی‌های فردی نوجوانان (سن، سبک‌های دلبستگی، حساسیت به طرد، جنسیت) و زمینه‌هایی بستگی دارد که در آن رابطه رخ می‌دهد. (Furman & Collins 2008; Furman & Shaffer 2003). یافته‌ها، ارتباط آماری معناداری را بین تجربیات عاشقانه نوجوانان و جنبه‌های متعدد رشد فردی: تشکیل هویت شخصی، سازگاری با تغییرات در روابط خانوادگی، تقویت روابط هماهنگ با همسالان، موفقیت (یا عدم موفقیت) در مدرسه، نگاه به آینده شغلی و توسعه تمایلات جنسی (بدون توجه به میزان فعالیت جنسی) نشان می‌دهد (Furman & Collins 2008; Furman & Shaffer 2003). همچنین ماهیت و کیفیت تجارب عاشقانه با مقوله‌های عزت نفس، اعتماد به نفس و شایستگی اجتماعی در ارتباط است (Zimmer-Gembeck et al., 2001, 2004).

بر اساس مرور نظام‌مند انجام شده، نوجوانان در جریان تجربه عشق، تغییرات عمیق روان‌شناختی و رفتاری را پشت سر می‌گذارند، آگاهی والدین و متخصصان تربیتی از این تغییرات می‌تواند نقش تعیین‌کننده در هدایت و حمایت نوجوانان ایفا کند. همچنین توجه به روان‌شناسی تحولی نوجوانی، می‌تواند چراغ راه والدین و متخصصان تربیتی باشد. برخلاف دیدگاه‌های سنتی که عمدتاً بر نقاط ضعف و آسیب‌پذیری نوجوانان تأکید دارند، روان‌شناسی تحولی نوجوانی، بر درک، آموزش، حمایت و درگیر کردن فعال نوجوانان با مشکلات و تلاش برای اصلاح و درمان تأکید می‌کند (Lerner & Steinberg, 2009). بنابراین پیشنهاد می‌شود با تولید بسته‌های آموزشی مهارت‌های ویژه در زمینه پدیده عشق در دوران نوجوانی، نحوهٔ مواجهه با پدیده عشق در دوران نوجوانی به والدین و آن‌ها آموزش داده شود. همچنین، تشویق نوجوانان به فعالیت‌های ورزشی و برنامه‌ریزی هدفمند برای اوقات فراغت از غلبه خاطرات یا تحریک هیجانات ناسازگار پیشگیری کرده و به تعادل عاطفی آنان کمک می‌کند.

فقدان پژوهش‌های عمیق در خصوص مفهوم‌پردازی عشق در نوجوانی در داخل کشور است، بنابراین پیشنهاد می‌شود پژوهش‌های آینده با تمرکز بر ابعاد فرهنگی و بومی عشق نوجوانان انجام شود. فرهنگ و محصولات فرهنگی نقش کلیدی در شکل‌دهی به نگرش‌ها و رفتارهای نوجوانان دارند. از این‌رو، توجه به عشق در نوجوانی باید به‌عنوان یک عملیات فرهنگی مورد حمایت سیاست‌گذاران، نهادهای آموزشی و رسانه‌ها قرار گیرد (Baghaie et al., 2024). به نظر می‌رسد کمک به والدین و بزرگترها برای درک پدیدهٔ عشق در دوران نوجوانی، از نقطه نظر شناسایی آسیب‌های احتمالی و راهنمایی به نوجوانان در زمرهٔ عملیات فرهنگی است و نیاز به یاری ارگان‌های مختلف برای این فرهنگ‌سازی احساس می‌گردد. فرهنگ‌سازی در خصوص توجه به پدیده عشق در دوره نوجوانی و آگاه‌سازی والدین، مربیان و نوجوانان، از طریق سیاست‌گذاری‌های کلان در کتاب‌های درسی نوجوانان، برگزاری کارگاه‌های درون‌فردی و ارتباطات برون‌فردی صورت گیرد. علی‌رغم تغییرات اجتماعی و به تبع آن، افزایش سن ازدواج، جامعه مدام بر اعتبار اجتماعی دختران از طریق ازدواج تأکید می‌کند و زمینه‌ساز ایجاد اضطراب ازدواج برای آن‌ها می‌شود.

به همین خاطر، آن‌ها به پذیرش خطر ورود به روابط پیش از ازدواج با هدف رسیدن به نتیجه ازدواج مجبور می‌شوند و دست به خطری هدفمند می‌زنند. در حالی که در پسران این پدیده مشاهده نمی‌شود. بر اساس داده‌ها و گزارش‌های سازمان ثبت احوال کشور و مرکز آمار ایران، روند شاخص‌های ازدواج در سال‌های اخیر نشان‌دهندهٔ کاهش نرخ ازدواج و سن ازدواج با افزایش میانگین روبه‌رو بوده است به عنوان نمونه دشواری در تأمین شرایط ازدواج، توان اقتصادی و پذیرش برابری جنسیتی از جمله عوامل مؤثر بر افزایش سن ازدواج در شهرستان بروجرد هستند (Shahpari Sani & Hosseini, 2025)، گذار جامعه ایرانی از نظم سنتی به مدرن و تجربه حیات ملازم با آن، موجب افزایش سن ازدواج دختران شده است، از سوی دیگر، در حالی که سن بلوغ دختران در ایران مشابه دختران سفیدپوست سایر کشورها گزارش شده، در پسران بلوغ زودتر از میانگین گزارش‌های دیگر کشورها اتفاق می‌افتد (Razzaghi Azar et al., 2006). این دو عامل در کنار یکدیگر سبب می‌شود که در صورت شکل‌گیری پدیدهٔ عشق در دوران نوجوانی، مدیریت این پدیده نیازمند برنامه‌ریزی باشد تا از بروز روابط فاقد تعهد و پیامدهای پرخطر جلوگیری شود.

در این راستا آموزش مهارت‌های نرم و سخت در کارآفرینی به نوجوانان در سطح برنامه‌های کلان ضروری به نظر می‌رسد. به‌طور کلی، یافته‌های پژوهش نشان می‌دهد که عشق در دوران نوجوانی صرفاً یک تجربه هیجانی نیست، بلکه پدیده‌ای با ابعاد اجتماعی، فرهنگی و روان‌شناختی است که در بستر تعامل با نهادهایی مانند مدرسه، خانواده و رسانه شکل می‌گیرد. از این رو، برای ارتقای بهزیستی عاطفی نوجوانان، ضروری است با نگاهی جامع و میان‌رشته‌ای، برنامه‌های آموزشی، اقدامات پیشگیرانه و مداخلات ساختاری در این حوزه طراحی و اجرا شود.

نتیجه‌گیری

نتایج مرور نظام‌مند نشان داد مسائل مطرح شده در مورد پدیده عشق در نوجوانی در دو دسته کلی درون‌مایه و برون‌مایه بررسی کرد. درون‌مایه شامل عواملی همچون تغییرات درون‌فردی، تجربه تغییرات بی‌درپی، ترجیحات نوجوانان در روابط عاشقانه، تفاوت‌ها در نگرش به عشق است. تغییرات هورمونی و میزان تکانشگری از جمله عواملی هستند که می‌توانند زمینه‌ساز بروز روابط عاشقانه در نوجوانی باشند. با این حال، احساس کنترل شخصی بر رفتارها عاملی مهم و تعیین‌کننده در خودمدیریتی نوجوانان به شمار می‌رود. برون‌مایه شامل تأثیر افسانه‌های عشق، احتمال تجربه عشق موفق (دو طرفه)، تأثیر خانواده، مسیرهای رشد روابط والدین-فرزند، تأثیر ارتباط با محیط، همچنین اثرگذاری بر روابط آینده است. یافته‌ها نشان داد میزان عشق دو طرفه در نوجوانان پسر بیشتر از دختران است. افزون بر این، نوجوانان درگیر در عشق پراگما که به مرور به تکامل می‌رسد، نسبت به بقیه انواع عشق، شادترند. داستان‌های عاشقانه، محیط از جمله خانواده، شکل روابط والدگری بر پدیده عشق در دوران نوجوانی مؤثرند. از نوجوانی به گزراگه بزرگسالی یاد می‌شود و تجربیات عاشقانه در این دوره می‌توانند تأثیری ماندگار بر کیفیت روابط و سبک زندگی فرد در بزرگسالی داشته باشند.

محدودیت‌ها

پژوهش حاضر با برخی محدودیت‌ها همراه بود. از جمله دسترسی نداشتن به نسخه کامل برخی مقالات و کمبود منابع داخلی درباره موضوع عشق در دوران نوجوانی، دامنه بررسی ادبیات پژوهش را محدود ساخت. با توجه به ماهیت پژوهش‌های کیفی و محدودیت‌های نمونه‌گیری، کتاب‌ها و پایان‌نامه‌ها در این پژوهش وارد نشدند، بنابراین امکان سوگیری وجود دارد.

پژوهش‌های آینده

با توجه به یافته‌های پژوهش، پیشنهاد می‌شود ابعاد مختلف عشق در دوره نوجوانی در بافت فرهنگی ایران به‌ویژه با روش‌های کیفی و مصاحبه‌های عمیق بررسی شود و پس از استخراج مضامین، پژوهش‌های کمی نیز انجام گیرد. همچنین توصیه می‌شود شورای عالی انقلاب فرهنگی و سایر نهادهای مرتبط، آموزش صحیح روابط بین‌فردی نوجوانان را در قالب برنامه‌های جامع دنبال کنند. در این زمینه، تقویت بنیان خانواده، ترویج ارزش‌های اخلاقی و دینی، بهره‌گیری از رسانه‌های جمعی برای انتقال پیام‌های مثبت، و حمایت از فعالیت‌های فرهنگی و هنری اهمیت ویژه دارد.

از منظر آموزشی، طراحی کارگاه‌ها و محتوای متناسب با نیازهای نوجوانان، تقویت مهارت‌های ارتباطی (مانند گوش دادن فعال، ابراز صحیح احساسات و مدیریت تعارض‌ها) و ایجاد فضای حمایتی در خانواده و مدرسه پیشنهاد می‌شود. همچنین تشویق نوجوانان به مشارکت در فعالیت‌های اجتماعی و ورزشی، و برنامه‌ریزی هدفمند برای اوقات فراغت می‌تواند به حفظ تعادل عاطفی آنان کمک کند. در نهایت، تدوین بسته‌های آموزشی ویژه برای نوجوانان و والدین، با تأکید بر نحوه مواجهه با تجربه عشق در دوران نوجوانی، به‌عنوان گامی کاربردی و مؤثر توصیه می‌شود.

تعارض منافع

نویسندگان مقاله هیچ‌گونه تعارض منافی را گزارش نکرده‌اند.

References

- Akbari, F., & Aref, M. (2021). Effectiveness of rational emotive behavior therapy, logotherapy-based group counseling, and their combination on the treatment of grief caused by adolescent girls' love trauma. *Pajouhan Scientific Journal*, 19(2), 1-9. <http://psj.umsha.ac.ir/article-1-673-en.html>
- Baghaie, A., Ghayoumi, A., & Salehi Amiri, S. R. (2024). Ontology of cultural project, tissue-like configuration. *Strategic Studies of Culture*, 3(4), 9-42. https://scsj.ricac.ac.ir/article_191925.html?lang=en
- Bahrami, F., Rafiei, L., & Salehiandehkordi, N. (2021). The intrapersonal and interpersonal injuries youth the girls in relation with opposite sex in dastgerd-e- borkhar city (qualitative analysis). *Applied Research in Consulting*, 4(3), 23-38. https://www.jarci.ir/article_252086.html?lang=en
- Baniasadi, A., Salehi, K., Khodaie, E., Bagheri Noaparast, K., & Izanloo, B. (2023). Fairness in classroom assessment: a systematic review. *The Asia-Pacific Education Researcher*, 32, 91-109. <https://doi.org/10.1007/s40299-021-00636-z>
- Beck, A. T., Rush, A. J., Shaw, B. F., & Emery, G. (2004). *Cognitive therapy of depression*, Guilford Press. <https://www.amazon.com/Cognitive-Depression-Guilford-Psychopathology/dp/0898629195>
- Bogin, B. (2023). What makes people grow? Love and hope. *Journal of Physiological Anthropology*, 42(13), 1-10. <https://doi.org/10.1186/s40101-023-00330-7>
- Brand, S., Luethi, M., Planta, A., Hatzinger, M., & Holsboer-Trachsler, E. (2007). Romantic love, hypomania, and sleep pattern in adolescents. *Journal of Adolescent Health*, 41(1), 69-76. <https://doi.org/10.1016/j.jadohealth.2007.01.012>
- Collins, W. A. (2003). More than myth: The developmental significance of romantic relationships during adolescence. *Journal of Research on Adolescence*, 13(1), 1-24. <https://doi.org/10.1111/1532-7795.1301001>
- Das, K., & Rao, T. S. (2022). Love, veritably a mélange of love, intimacy, attraction, and sensuality. *Journal of Psychosexual Health*, 4(3), 195-202. <https://doi.org/10.1177/26318318221102126>
- Faghihi Moghadas, N., Momenirad, F., & Sharifi, S. (2019). A model for sexual deviant behaviors of teen girls: Thinking on the grounded theory. *Woman in Development & Politics*, 17(1), 71-95. https://jwdp.ut.ac.ir/article_71923.html?lang=en
- Fernandes, M. I., Sousa, C., Conde, A. R., Silva, F., & Ferreira, M. J. (2024). Exploring the relationship between capacity to love and well-being: A comparative study of emerging adults and middle-aged adults. *Sexuality & Culture*, 28, 1424-1445. <https://doi.org/10.1007/s12119-023-10184-x>
- Fobella, T. A., & Phiri, K. M. (2023). Love and marriage: How globalisation and technology are changing the diverse expressions of love across the different cultures in africa, pleho institute of research. *Language and Culture Journal*, 4(5), 49-63. <https://www.researchgate.net/publication/369885026>
- Furman, W., & Collins, W. A. (2009). Adolescent romantic relationships and experiences. In K. H. Rubin, W. M. Bukowski, & B. Laursen (Eds.), *Handbook of peer interactions, relationships, and groups* (pp. 341-360). The Guilford Press. <https://psycnet.apa.org/record/2008-19117-019>
- Furman, W., & Shaffer, L. (2003). The role of romantic relationships in adolescent development. In P. Florsheim (Ed.), *Adolescent romantic relations and sexual behavior: Theory, research, and practical implications* (pp. 3-22). Lawrence Erlbaum Associates Publishers. <https://psycnet.apa.org/record/2003-06578-001>
- Furman, W., Simon, V. A., Shaffer, L., & Bouchey, H. A. (2002). Adolescents' working models and styles for relationships with parents, friends, and romantic partners. *Child Development*, 73(1), 241-255. <https://doi.org/10.1111/1467-8624.00403>
- Gilliam, M. L., Berlin, A., Kozloski, M., Hernandez, M., & Grundy, M. (2007). Interpersonal and personal factors influencing sexual debut among mexican-american young women in the united states. *Journal of Adolescent Health*, 41(5), 495-503. <https://doi.org/10.1016/j.jadohealth.2007.05.009>
- Giordano, P. C., Longmore, M. A., & Manning, W. D. (2006). Gender and the meanings of adolescent romantic relationships: A focus on boys. *American Sociological Review*, 71(2), 260-287. <https://doi.org/10.1177/000312240607100205>

- Hallfors, D. D., Waller, M. W., Bauer, D. J., Ford, C. A., & Halpern, C. T. (2004). Which comes first in adolescence-sex and drugs or depression? *American Journal of Preventive Medicine*, 29(3), 163-170. <https://doi.org/10.1016/j.amepre.2005.06.002>
- Hendrick, S. S., & Hendrick, C. (1986). A theory and method of love. *Journal of Personality and Social Psychology*, 50(2), 392-402. <https://doi.org/10.1037/0022-3514.50.2.392>
- Hill, C. A., Owen Blakemore, J. E., & Drumm, P. (1997). Mutual and unrequited love in adolescence and young adulthood. *Personal Relationships*, 4(1), 15-23. <https://psycnet.apa.org/doi/10.1111/j.1475-6811.1997.tb00127.x>
- Jordahl, T., & Lohman, B. J. (2009). A bioecological analysis of risk and protective factors associated with early sexual intercourse of young adolescents. *Children and Youth Services Review*, 31(12), 1272-1282. <https://doi.org/10.1016/j.childyouth.2009.05.014>
- Karandashev, V. (2017). *Romantic Love in Cultural Contexts*. Springer Cham. <https://link.springer.com/book/10.1007/978-3-319-42683-9>
- Keyvanloo, S., Zabihi, S., Ramezankhani, M., Basharpour, S., & Faezi, M. (2023). Compilation of structural equations of love shock syndrome in female students based on psychological disturbance and dark personality traits: The mediating role of emotional schemas. *Journal of Adolescent and Youth Psychological Studies (JAYPS)*, 4(6), 30-43. <https://journals.kmanpub.com/index.php/jayps/article/view/1175>
- Khaki, Gh. (2000). *Research Methodology in Management*. Tehran: Islamic Azad University, Scientific Publishing Center. <https://bayanbox.ir/view/1872360524566605097>
- Siddaway, A. P., Wood, A. M., & Hedges, L. V. (2019). How to do a systematic review: A best practice guide for conducting and reporting narrative reviews, meta-analyses, and meta-syntheses. *Annual Review of Psychology*, 70, 747-770. <https://doi.org/10.1146/annurev-psych-010418-102803>
- Lamborn, S. D., Mounts, N. S., Steinberg, L., & Dornbusch, S. M. (1991). Patterns of competence and adjustment among adolescents from authoritative, authoritarian, indulgent, and neglectful families. *Child Development*, 62(5), 1049-1065. <https://doi.org/10.1111/j.1467-8624.1991.tb01588.x>
- Laursen, B., & Jensen-Campbell, L. A. (1999). The nature and functions of social exchange in adolescent romantic relationships. In W. Furman, B. B. Brown, & C. Feiring (Eds.), *The development of romantic relationships in adolescence* (pp. 50-74). Cambridge University Press. <https://doi.org/10.1017/CBO9781316182185.004>
- Lee, J. A. (1977). A typology of styles of loving. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 3(2), 173-182. <https://doi.org/10.1177/014616727700300204>
- Lerner, R. M., & Steinberg, L. (2009). *Handbook of Adolescent Psychology, Individual Bases of Adolescent Development*. John Wiley. <https://www.amazon.com/Handbook-Adolescent-Psychology-Individual-Development/dp/0470149213>
- Lind, M. (2022). Fulfilling or failing to fulfill narrative developmental themes: An indicator of living into the good life in late adolescence. *Journal of Research in Personality*, 100(1), 1-20. <https://doi.org/10.1016/j.jrp.2022.104283>
- Liu, X., Ji, X., & Zhang, Y. (2024). More romantic or more realistic: Trajectories and influencing factors of romantic love among Chinese college students from entering college to graduation. *Humanit Soc Sci Commun*, 11(582), 1-25. <https://doi.org/10.1057/s41599-024-03107-0>
- Lourenço, O. M. (2016). Developmental stages, piagetian stages in particular: A critical review. *New Ideas in Psychology*, 40, 123-137. <https://doi.org/10.1016/j.newideapsych.2015.08.002>
- Mazandarani, A. A., & Taghaddomi, M. S. (2024). Affection-Driven online learning: A systematic review. *Qualitative Research in Behavioral Sciences (QRBS)*, 3(1), 81-96. <https://doi.org/10.22077/qrbs.2024.7860.1049>
- Miller, B. C., Benson, B., & Galbraith, K. A. (2001). Family relationships and adolescent pregnancy risk: A research synthesis. *Developmental Review*, 21(1), 1-38. <https://doi.org/10.1006/drev.2000.0513>
- Miller, C. R., Gajos, J. M., & Cropsey, K. L. (2024). School connectedness and risk for sexual intercourse and nonconsensual sex in adolescence. *Prev Sci*, 25, 661-672. <https://doi.org/10.1007/s1121-023-01635-w>
- Montgomery, M. J. (2005). Psychosocial intimacy and identity: From early adolescence to emerging adulthood. *Journal of Adolescent Research*, 20(3), 346-374. <https://doi.org/10.1177/0743558404273118>

- Moradi, A., & Chalak, S. (2021). The typology of the representation of love in farhad hassanzadeh's teenage novels based on robert sternberg's model: A case study of the novels of this blog is handed over and the scorpions of the Bombay ship. *Children's Literature Studies*, 12(2), 233-262. https://jcls.shirazu.ac.ir/article_5932.html?lang=en
- Palmer, C. (2019). Lab Work: The power of love. *Monitor on Psychology*, 50(6). <https://www.apa.org/monitor/2019/06/power-love>
- Gorla, L., Rothenberg, W. A., Lansford, J. E., Bacchini, D., Bornstein, M. H., Chang, L., ... & Gurdal, S. (2024). Adolescents' relationships with parents and romantic partners in eight countries. *Journal of Adolescence*, 96, 1-13. <https://doi.org/10.1002/jad.12306>
- Palomino, E. R., Arnal, R. B., García, C. G., & Llarío, M. D. (2021). Influence of beliefs about romantic love on the justification of abusive behaviors among early adolescents. *Journal of Adolescence*, 92, 126-136. <https://doi.org/10.1016/j.adolescence.2021.09.001>
- Qamari, M. (2009). Family and its impact on the changes of adolescence, *Journal of Behavioral Sciences*. 1(2), 133-141. <https://www.noormags.ir/view/fa/articlepage/1336440>
- Shahpari Sani, D., & Hosseini, M. (2025). The social problem of raising the age of marriage in iran: Factors and contexts (Case study: Boroujerd county). *Quarterly of Social Studies and Research in Iran*, 14(1), 139-160. https://jisr.ut.ac.ir/article_100705.html?lang=en
- Razzaghi Azar, M., Moghimi, A., Sadigh, N., Montazer, M., Golnari, P., Zahedi Shulami, L., ... & Fereshtehnejad, S. M. (2006). Age at the onset of puberty and menarche in iranian girls and boys. *Razi Journal of Medical Sciences*, 13(50), 71-82. <https://rjms.iums.ac.ir/article-1-567-en.html>
- Resnick, M. D., Bearman, P. S., Blum, R. W., Bauman, K. E., Harris, K. M., Jones, J., ... & Udry, J. R. (1997). Protecting adolescents from harm: Findings from the national longitudinal study on adolescent health. *JAMA*, 278(10), 823-832. <https://doi.org/10.1001/jama.278.10.823>
- Rose, I. D., Lesesne, C. A., Sun, J., Johns, M. M., Zhang, X., & Hertz, M. (2022). The relationship of school connectedness to adolescents' engagement in co-occurring health risks: A meta-analytic review. *The Journal of School*, 40(1), 58-73. <https://doi.org/10.1177/10598405221096802>
- Safaei, M. (2011). Youth and love effect of social context on conceptualization of love relationships. *Women's Studies Sociological and Psychological*, 9(2), 81-104. https://jwsps.alzahra.ac.ir/article_1399.html?lang=en
- Samadieh, H., & Khamesan, A. (2024). Bullying Interventions: A Systematic Review of Iranian Research. *Qualitative Research in Behavioral Sciences (QRBS)*, 3(1), 67-80. <https://doi.org/10.22077/qrebs.2024.7774.1038>
- Salehi, K., & Golafshani, N. (2010). Commentary: Using mixed methods in research studies: An opportunity with its challenges. *International journal of multiple research approaches*, 4(3), 186-191. <https://doi.org/10.5172/mra.2010.4.3.186>
- Seiffge-Krenke, I., Overbeek, G., & Vermulst, A. (2010). Parent-child relationship trajectories during adolescence: Longitudinal associations with romantic outcomes in emerging adulthood. *Journal of Adolescence*, 33(1), 159-171. <https://doi.org/10.1016/j.adolescence.2009.04.001>
- Shulman, S., & Kipnis, M. (2001). Adolescent romantic relationships: A look from the future. *Journal of Adolescence*, 24(3), 337-351. <https://doi.org/10.1006/jado.2001.0409>
- Sprecher, S., & Metts, S. (1989). Development of the 'romantic beliefs scale' and examination of the effects of gender and gender-role orientation. *Journal of Social and Personal Relationships*, 6(4), 387-411. <https://doi.org/10.1177/0265407589064001>
- Stemmann, A. (2023). *Topographies of Adolescence*. In: Spaces of Adolescence. Palgrave Macmillan Stuttgart. <https://doi.org/10.1007/978-3-476-05916-1-1>
- Sternberg, R. J. (1986). A triangular theory of love. *Psychological Review*, 93(2), 119-135. <https://doi.org/10.1037/0033-295x.93.2.119>
- Tienda, M., Villalta, S. I., Goldberg, R. E., & Koffman, D. (2023). Adolescents love lives: heterogeneity in relationship status trajectories and links with affect. *Journal of Youth Adolescence*, 52, 1325-1339. <https://doi.org/10.1007/s10964-023-01783-w>
- Tolman, D. L. (2002). *Dilemmas of desire: Teenage girls talk about sexuality*, Harvard University Press. <https://psycnet.apa.org/record/2002-06298-000>
- Ugalde, L., Racionero-Plaza, S., Munté, A., & Tellado, I. (2022). Dialogic reconstruction of memories of violent sexual-affective relationships via dialogic gatherings of radical love. *Children and Youth Services Review*, 139(1). <https://doi.org/10.1016/j.childyouth.2022.106548>

- Wach, E. (2013). Learning about qualitative document analysis. *Institute of Development Studies Brighton*, 13(1), 11-20. <https://www.researchgate.net/publication/259828893>
- Wong, P. T. P., & Fry, P. S. (Eds.). (1998). *The human quest for meaning: A handbook of psychological research and clinical applications*. Lawrence Erlbaum Associates Publishers. <https://psycnet.apa.org/record/1998-06124-000>
- Zimmer- Gembeck, M. J., & Helfand, M. (2008). Ten years of longitudinal research on us adolescent sexual behavior: Developmental correlates of sexual intercourse, and the importance of age, gender and ethnic background. *Developmental Review*, 28(2), 153-224. <https://doi.org/10.1016/j.dr.2007.06.001>
- Zimmer- Gembeck, M. J., Siebenbruner, J., & Collins, W. A. (2004). A prospective study of intraindividual and peer influences on adolescents' heterosexual romantic and sexual behavior. *Archives of Sexual Behavior*, 33(4), 381-94. <https://doi.org/10.1023/b:aseb.0000028891.16654.2c>
- Zimmer- Gembeck, M. J., Siebenbruner, J., & Collins, W. A. (2001). Diverse aspects of dating: associations with psychosocial functioning from early to middle adolescence. *Journal of Adolescence*, 24(3), 313-336. <https://psycnet.apa.org/doi/10.1006/jado.2001.0410>

